

2024/xxxx(INI)

24.10.2024

FÖRSLAG TILL BETÄNKANDE

om Europeiska socialfonden+ efter 2027
(2024/xxxx(INI))

Utskottet för sysselsättning och sociala frågor

Föredragande: Marit Maij

INNEHÅLL

	Sida
FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS RESOLUTION	3
MOTIVERING	10
BILAGA: ENHETER ELLER PERSONER SOM FÖREDRAGANDEN HAR MOTTAGIT SYNPUNKTER FRÅN	12

FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS RESOLUTION

om Europeiska socialfonden+ efter 2027

(2024/xxxx(INI))

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

- med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 46 d, 149, 153.2 a, 164, 175 och 349,
- med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1057 av den 24 juni 2021 om inrättande av Europeiska socialfonden+ (ESF+)¹,
- med beaktande av kommissionens meddelande av den 27 mars 2024 om den nionde sammanhållningsrapporten (COM(2024)0149),
- med beaktande av den europeiska pelaren för sociala rättigheter, som proklamerades och undertecknades av parlamentet, rådet och kommissionen den 17 november 2017,
- med beaktande av kommissionens meddelande av den 4 mars 2021 *Handlingsplan för den europeiska pelaren för sociala rättigheter* (COM(2021)0102) och dess föreslagna överordnade mål för 2030 för sysselsättning, utbildning och fattigdomsminskning,
- med beaktande av La Hulpe-förklaringen om framtiden för den europeiska pelaren för sociala rättigheter, som undertecknades av parlamentet, kommissionen, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och rådet den 16 april 2024,
- med beaktande av sin resolution av den 29 april 2021 om den europeiska barngarantin²,
- med beaktande av sin resolution av den 21 november 2023 *Barnen först – förstärkning av barngarantin, två år efter dess antagande*³,
- med beaktande av sin resolution av den 8 oktober 2020 om ungdomsgarantin⁴,
- med beaktande av sin resolution av den 5 juli 2022 om gemensamma europeiska åtgärder för omsorg⁵,
- med beaktande av Europaparlamentets resolution av den 18 juni 2020 om EU:s handikappstrategi efter 2020⁶,

¹ EUT L 231, 30.6.2021, s. 21, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1057/oj>.

² EUT C 506, 15.12.2021, s. 94.

³ EUT C, C/2024/4212, 24.7.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/4212/oj>.

⁴ EUT C 395, 29.9.2021, s. 101.

⁵ EUT C 47, 7.2.2023, s. 30.

⁶ EUT C 362, 8.9.2021, s. 8.

- med beaktande av sin resolution av den 13 december 2022 om lika rättigheter för personer med funktionsnedsättning⁷,
- med beaktande av sin resolution av den 24 november 2020 om åtgärder mot andelen hemlösa i Europeiska unionen⁸,
- med beaktande av sin resolution av den 21 januari 2021 om tillgången till anständig och rimligt prissatt bostad för alla⁹,
- med beaktande av sin resolution av den 23 november 2023 om skapande av arbetstillfällen: rättvis omställning och investering i samhällsutveckling¹⁰,
- med beaktande av sin resolution av den 21 januari 2021 om EU:s strategi för jämställdhet¹¹,
- med beaktande av artikel 55 i arbetsordningen,
- med beaktande av yttrandet från utskottet för regional utveckling,
- med beaktande av betänkandet från utskottet för sysselsättning och sociala frågor (A10-0000/2024), och av följande skäl:
 - A. Europeiska socialfonden+ (ESF+) stöder, kompletterar och tillför mervärde till medlemsstaternas politik för att säkerställa lika möjligheter, lika tillgång till arbetsmarknaden, rättvisa och högkvalitativa arbetsvillkor, socialt skydd och social inkludering.
 - B. ESF+ är den enda EU-fonden som främst fokuserar på socialpolitik och är därför unik i sig själv samt mycket effektiv när det gäller att uppnå social inkludering, tillsammans med sammanhållningspolitiken.
 - C. Olika utsatta grupper har olika behov, såsom kvinnor som lever i fattigdom, migrantarbetare, barn, personer med funktionsnedsättning och äldre. Den digitala och den gröna omställningen är välbehövlig, men den medför också utmaningar för alla människor och arbetstagare, och för att lyckas med denna strävan måste EU säkerställa en rättvis omställning som inte glömmer arbetstagare och utsatta personer.
 - D. Tillgången till anständiga bostäder till överkomliga priser minskar på grund av en för avreglerad bostadsmarknad. EU kommer för första gången att ha en kommissionsledamot med ansvar för att hantera bostadskrisen samt den första EU-planen för bostäder tillöverkomlig kostnad någonsin, vilken förväntas 2025.

⁷ EUT C 177, 17.5.2023, s. 13.

⁸ EUT C 425, 20.10.2021, s. 2.

⁹ EUT C 456, 10.11.2021, s. 145.

¹⁰ EUT C, C/2024/4224, 24.7.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/4224/oj>.

¹¹ EUT C 456, 10.11.2021, s. 208.

- E. Den europeiska barngarantin syftar till att förebygga och bekämpa social utestängningen av barn genom att garantera effektiv och fri tillgång till förskoleverksamhet och barnomsorg, utbildning och hälso- och sjukvård av hög kvalitet samt faktisk tillgång till hälsosam kost och adekvat boende.

Principerna för ESF+ efter 2027

1. Europaparlamentet insisterar på att ESF+ måste fortsätta att vara det viktigaste och primära instrumentet för att stödja medlemsstaterna, invånarna och regionerna i att stärka unionens sociala dimension.
2. Europaparlamentet insisterar på att målen för ESF+ bör vara att uppnå höga sysselsättningsnivåer med skäliga löner, anständiga arbetsvillkor, sunda arbetsmiljöer och social trygghet för att utveckla en kvalificerad, konkurrenskraftig och resiliert arbetskraft som är redo för den dubbla omställningen och framtidens arbetsmarknad, att bygga upp rättvisa sociala skyddssystem samt inkluderande och sammanhållna samhällen, med målen att utrota fattigdom och uppfylla de principer och överordnade mål som fastställts i den europeiska pelaren för sociala rättigheter.
3. Europaparlamentet efterlyser en stark, förstärkt och fristående ESF+ med avsevärt ökat offentligt stöd för befintliga instrument som syftar till att stödja de mest utsatta i våra samhällen; Parlamentet insisterar därför på en fördubbling av finansieringen av ESF+ efter 2027.
4. Europaparlamentet uttrycker stark oro över försöken att dela upp eller slå samman den befintliga ESF+ med andra fonder, eftersom detta skulle medföra allvarliga risker för genomförandet av dess mål, målen i den europeiska pelaren för sociala rättigheter och dess handlingsplan samt för uppnåendet av pelarens överordnade mål. Parlamentet varnar för att en sammanslagning eller förenkling av fonderna kanske inte leder till ökad effektivitet.
5. Europaparlamentet anser att en annan typ av styrning av ESF+ skulle riskera att sociala aspekter, inklusive sysselsättningsprojekt och projekt för social inkludering inte prioriteras, samt att finansiering inte når de lokala nivåerna och de mest behövande, och även öka risken för att medel omfördelas till andra ändamål.
6. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att säkerställa att arbetsmarknadens parter, organisationer inom det civila samhället samt representanter för målgrupperna involveras i samtliga faser av utformning, genomförande, övervakning och utvärdering av ESF+, att avsätta tillräckliga medel för detta syfte och att motverka uteslutning av mindre aktörer.
7. Europaparlamentet noterar att det nuvarande ESF+-programmet antogs före uppkomsten av kriser som har orsakat hög inflation och ökade levnadskostnader, och därför kräver högre offentliga och sociala investeringar eftersom det nuvarande ESF+ inte kan tillgodose rådande behov. Parlamentet uppmanar kommissionen att säkerställa att en omfattande, stabil och storskalig budget, baserad på behov och rättigheter, garanteras för ESF+ i nästa fleråriga budgetram.

8. Europaparlamentet understryker att ESF+ efter 2027 bör investera i att hantera långvariga sociala utmaningar och hålla sig nära de allmänna och specifika mål som fastställts i det nuvarande ESF+. Parlamentet betonar vikten av fondens principer om delad förvaltning, tydliga mål och tematisk koncentration samt att största delen av fondens medel ska användas så nära mottagarna som möjligt.
9. Europaparlamentet betonar att ESF+ inte bör användas för att hantera nödsituationer eller kriser. Parlamentet insisterar på att en social räddningsmekanism som kan reagera på sociala nödlägen och krissituationer bör komplettera ESF+. Parlamentet uppmanar kommissionen att bygga vidare på framgången med det tillfälliga europeiska instrumentet för tillfälligt stöd för att minska risken för arbetslöshet i en krissituation (Sure) som lanserades 2020, för att bekämpa tillfällig arbetslöshet, och att utan ytterligare dröjsmål lägga fram ett förslag om ett EU-system för arbetslöshetsåterförsäkring.

Mål, prioriteringar och budget

10. Europaparlamentet understryker att övergripande principer, såsom jämställdhet, antidiskriminering och fri rörlighet, bör vara det mest väsentliga i ESF+. Parlamentet betonar vikten av en övergripande strategi under hela fondens utveckling och genomförande.
11. Europaparlamentet insisterar på att stödet från ESF+ bör riktas till de mest utsatta i våra samhällen, oavsett kön, genus, sexuell läggning, ålder, religion eller trosuppfattning, eller ras eller etniskt ursprung, – i synnerhet marginaliserade befolkningsgrupper såsom romer, personer med funktionsnedsättning eller kronisk sjukdom, hemlösa, barn och äldre. Parlamentet understryker att ESF+ måste vara inkluderande, med särskild uppmärksamhet på alla typer av familjer, inbegripet ensamstående föräldrar, familjer med fler än två föräldrar och regnbågsfamiljer.
12. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att, med hänsyn till de nuvarande utmaningarna, inkludera främjandet av en rättvis omställning, socioekonomisk integration av migranter, inklusive migrantarbetare, social inkludering av kvinnor som fallit offer för könsrelaterat våld samt integration av äldre personer i de särskilda målen för ESF+.
13. Europaparlamentet betonar att det blir svårt att uppnå målen i den europeiska pelaren för sociala rättigheter avseende fattigdom, om inte särskilt stöd avsätts för att minska trycket på sociala skyddssystem och mildra krisernas sociala konsekvenser. Parlamentet insisterar på att stöd bör avsättas för att säkerställa anständiga levnadsvillkor för alla, med tillgång till grundläggande tjänster av hög kvalitet. Parlamentet kräver att EU-strategin för fattigdomsbekämpning, som beskrivs i kommissionens ordförande Ursula von der Leyens politiska riktlinjer för mandatperioden 2024–2029, ska genomföras via ESF+, med dess bindande mål för fattigdomsminskning, nationella index för en lön som går att leva på och med referensbudgetar som riktmärken, med tillämpning av en mångdimensionell strategi.

14. Europaparlamentet betonar att bekämpningen av barnfattigdom kräver adekvat finansierade, omfattande och integrerade åtgärder, tillsammans med genomförandet av den europeiska barngarantin på nationell nivå, och insisterar på att detta ska utgöra en central pelare i EU-strategin för fattigdomsbekämpning. Parlamentet upprepar sina tidigare krav på att ESF+ efter 2027 ska inkludera en särskild budget på minst 20 miljarder EUR för den europeiska barngarantin. Parlamentet insisterar på att samtliga medlemsstater bör avsätta minst 5 % av sina ESF+-medel till den europeiska barngarantin och minst 10 % till de medlemsstater med en högre andel barn som riskerar att hamna i fattigdom eller social utestängning.
15. Europaparlamentet uppmanar med kraft kommissionen att höja öronmärkningen för social inkludering utöver nuvarande 25 % och öronmärkningen för livsmedelsbistånd och grundläggande materiellt bistånd till de sämst ställda till 5 %, som svar på stigande levnads- och livsmedelskostnader.
16. Europaparlamentet delar ambitionen att prioritera hanteringen av bostadskrisen, och insisterar på att ESF+ efter 2027 bör stärka en snabb och jämlik tillgång till överkomliga, anständiga, hållbara och högkvalitativa tjänster som främjar tillgången till bostäder. Parlamentet anser att samtliga medlemsstater bör investera minst 5 % av sina ESF+-resurser i kampen mot hemlöshet.
17. Europaparlamentet betonar behovet av att säkerställa tillräcklig finansiering av ESF+ efter 2027 för högkvalitativ och offentlig utbildning för alla, kompetensutveckling, vidareutbildning, omskolning och livslångt lärande, samt för att åtgärda kompetensbrist, för att enskilda personer framgångsrikt ska kunna navigera övergångar på arbetsmarknaden.
18. Europaparlamentet efterlyser ökade insatser för att stödja genomförandet av ungdomsgarantin genom en ökad öronmärkning för alla medlemsstater som avsätter minst 15 % av sina ESF+-medel. Parlamentet upprepar i detta sammanhang sin uppmaning till medlemsstaterna att förbjuda oavlönade praktikplatser.
19. Europaparlamentet understryker ESF+ betydelse när det gäller att fokusera på olika grupper med olika behov. Parlamentet betonar därför vikten av att ge stöd till projekt som rör migranters socioekonomiska ställning, inbegripet migrantarbetare, social inkludering av personer med funktionsnedsättning, den åldrande befolkningen i samhället, kvinnor och barn samt kvinnoleda hushåll. Parlamentet insisterar på att ESF+ efter 2027 ska omfatta andra aspekter av social inkludering, såsom bostäder, hälso- och familjeförhållanden samt stöd till samhällsbaserad vård.
20. Europaparlamentet betonar att delen för sysselsättning och social innovation i ESF+ ger stöd när det gäller den osäkra situationen för mobila arbetstagare och säkerställer finansiering för facklig rådgivning. Parlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att säkerställa permanent finansiering för nationella och transnationella fackliga rådgivningstjänster för dessa arbetstagare.
21. Europaparlamentet vill att ESF+ att främja genomförandet av den europeiska strategin för vård och omsorg genom att investera i förskoleverksamhet och barnomsorg av god kvalitet genom samhällsbaserade, personcentrerade, högkvalitativa, överkomliga och tillgängliga vård- och omsorgssystem.

22. Europaparlamentet betonar att genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter och de reformer som krävs för att följa de landspecifika rekommendationerna i den europeiska planeringsterminen också är beroende av ett starkt stöd från ESF+ för vissa politiska åtgärder, särskilt de som rör förstärkning av sociala välfärdssystem, säkerställande av inkluderande och högkvalitativ allmän utbildning, minskning av barnfattigdom och utrotning av hemlöshet.
23. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att anslå tillräckliga finansiella resurser för kapacitetsuppbyggnad, i syfte att ge arbetsmarknadens parter möjlighet att spela en relevant roll inom sina kompetensområden, stärka deras kapacitet att delta i dialogen mellan arbetsmarknadens parter både på EU-nivå och på nationell nivå samt förbättra arbetsmarknadsparternas åtgärder – inklusive tekniskt stöd för dessa tre ändamål – med ett krav på adekvat minsta andel investering från medlemsstaterna. Parlamentet insisterar vidare på att arbetsmarknadens parter och organisationer i det civila samhället ska garanteras lika tillgång till finansiering för socialpolitiska mål i alla medlemsstater.
24. Europaparlamentet understryker att det är av yttersta vikt att små sociala företag och organisationer i det civila samhället har tillgång till alla aspekter av ESF+. Parlamentet efterlyser en ökad medfinansieringsgrad på minst 90 % för åtgärder som riktar sig till de sämst ställda och genomförs av organisationer i det civila samhället, samt minst 70 % för de som genomförs av sociala företag.

Fondens funktion

25. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att säkerställa att regionala och lokala myndigheter och organisationer har inflytande över projekt som finansieras från nationella budgetar.
26. Europaparlamentet insisterar på att reglerna för användningen av ESF+ måste säkerställa och stärka efterlevnaden av rättsstatsprincipen, EU:s regelverk, de högsta sociala standarderna inom EU, sociala rättigheter och demokratiska principer samt vara i linje med den europeiska pelaren för sociala rättigheter, FN:s mål för hållbar utveckling och grundläggande mänskliga rättigheter och arbetstagarrättigheter.
27. Europaparlamentet efterlyser kraftfulla och effektivare sociala villkor i reglerna för offentlig upphandling och koncessioner med effektiva sanktioner. Parlamentet uppmanar kommissionen att skapa en omfattande databas som kompletterar Eurostats uppgifter för att möjliggöra en snabb och tillförlitlig övervakning av utvecklingen när det gäller sysselsättning, levnadsvillkor och arbetsmarknadsrelationer.
28. Europaparlamentet efterlyser en minskning av den administrativa bördan, särskilt genom att förenkla ansökningsprocesserna för att få tillgång till medel samt rapporteringsförfarandena för organisationer, i synnerhet för mindre sådana. Parlamentet understryker att en förenkling inte får äventyra de grundläggande principerna om delad förvaltning, transparens och ansvarsskyldighet, och att en korrekt förvaltning av offentliga medel ska säkerställas.

29. Europaparlamentet varnar om att inte alla människor är förberedda för digitalisering och att vissa grupper av människor, särskilt de mest utsatta, riskerar att gå miste om finansieringsmöjligheter som en följd av detta.
30. Europaparlamentet anser att mer arbete behöver göras för att organisationer och individer ska känna till alla möjligheter som ESF+ kan erbjuda. Parlamentet insisterar på att kommissionen och medlemsstaterna ska öka medvetenheten om, informera och ge råd till organisationer om de möjligheter som ESF+ erbjuder.
 -
 - ◦
31. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till rådet och kommissionen.

MOTIVERING

Efter årtionden av framgångsrik användning av och fortsatt verksamhet inom Europeiska socialfonden, inrättades Europeiska socialfonden+ (ESF+) senast för perioden 2021–2027. ESF+ har som mål att bidra till EU:s sociala agenda och är det centrala verktyget för att uppfylla de principer som fastställs i den europeiska pelaren för sociala rättigheter genom att stödja medlemsstater samt lokala och regionala myndigheter i att investera i människor via åtgärder som främjar hög sysselsättning, rättvist socialt skydd och en kvalificerad och resilient arbetskraft som är redo för framtidens arbetsmarknad. Den har visat sig fungera, och miljontals människor har dragit nytta av de möjligheter som ESF+ erbjuder. 6,8 miljoner människor har fått ett arbete, 14,2 miljoner människor har fått livsmedelsbistånd, 10,3 miljoner människor har erhållit en kvalifikation och 3 miljoner har deltagit i utbildning tack vare bidrag från ESF+-fonden.

Det nuvarande programmet löper ut 2027, vilket innebär att vi måste fundera över fondens framtid. Syftet med föredragandens betänkande är att sända ett tydligt och starkt budskap till kommissionen om hur den framtida Europeiska socialfonden+ bör utformas.

Det stod klart att det, särskilt med de nuvarande kriserna i världen, kommer att bli svårt att uppnå de överordnade mål som fastställts i den europeiska pelaren för sociala rättigheter, nämligen att: minst 78 % av befolkningen ska vara i sysselsättning, minst 60 % av alla vuxna ska delta i utbildning varje år, och att antalet personer som riskerar att hamna i fattigdom eller social utestängning ska minska med minst 15 miljoner, varav minst 5 miljoner barn senast år 2030. År 2023 var nästan 100 miljoner människor i EU i riskzonen för fattigdom eller social utestängning, vilket motsvarar mer än 20 % av EU:s befolkning. Barn och personer med låg utbildningsnivå löper ännu större risk att hamna i fattigdom eller social utestängning. Mer än 45 % av de tredjelandsmedborgare som bor i EU och 28 % av EU-medborgare som bor i ett annat EU-land riskerar fattigdom eller social utestängning, och omkring 10 % av de som har arbete lever i fattigdom. De stigande priserna och levnadskostnaderna är en viktig fråga för EU-medborgarna. ESF+ efter 2027 bör utformas med hänsyn till denna oroande verklighet.

I detta sammanhang understryker betänkandet att det är av yttersta vikt att ESF+ fortsatt kan rikta sig till och nå de personer och grupper som är i störst behov av fonden, såsom människor som lever i fattigdom, äldre, migranter, kvinnor, barn, personer med funktionsnedsättning och personer i behov av en rättvis omställning. Tillsammans med arbetsmarknadens parter och det civila samhällets organisationer måste fonden tillgodose dessa människors behov genom att investera i Europeiska unionens sociala dimension. Fonden bör vara tillgänglig, inkluderande och ha ett intersektionellt perspektiv. Det är viktigt att ESF+ finns till för alla typer av sociala organisationer och företag, i alla medlemsstater och i alla regioner. Partnerskapsprincipen bör upprätthållas och stärkas. För att uppnå allt detta efterlyser betänkandet en fördubbling av ESF+-budgeten.

Vidare redogör betänkandet för fondens huvudsakliga mål, principer, funktionssätt och fördelning, såsom den upprepade uppmaningen om en särskild budget för barngarantin.

ESF+ är unik bland de europeiska fonderna, eftersom den specifikt inriktar sig på socialpolitik och sociala initiativ. Vi uppmanar därför kommissionen att snarast säkerställa att ESF+ fortsätter att fungera som en egen fond och inte kommer att delas upp eller slås samman med andra fonder. En sammanslagning eller uppdelning skulle försvåra möjligheterna att prioritera sociala investeringar, sysselsättningsprojekt och social inkludering samt att nå ut till dem som behöver det mest, och med de utmaningar vi står inför får vi inte låta detta ske.

BILAGA: ENHETER ELLER PERSONER SOM FÖREDRAGANDEN HAR MOTTAGIT SYNPUNKTER FRÅN

Föredraganden förklarar, i enlighet med artikel 8 i bilaga I till arbetsordningen, att hon har mottagit synpunkter från följande enheter eller personer i samband med att förslaget till betänkande utarbetades:

Enhet och/eller person
European Trade Union Confederation
FNV Nederland
Deutscher Gewerkschaftsbund
European Disability Forum
PICUM
Save the Children
COFACE Families Europe
Red Cross
European Anti-Poverty Network
Caritas
Eurodiaconia
European Association for the Education of Adults

Ovanstående förteckning upprättas uteslutande på föredragandens ansvar.

I den mån fysiska personer identifierats med namn, befattning eller båda i förteckningen förklarar föredraganden att de berörda fysiska personerna tillsänts Europaparlamentets meddelande om dataskydd nr 484 (<https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do>), i vilket villkoren för behandlingen av deras personuppgifter och rättigheterna i samband med denna behandling fastställs.